

вазоактивных релаксирующих агентов (оксида азота) приводят к развитию ишемии нерва, результатом чего являются дегенеративные изменения в периферических нервах.

ЛИТЕРАТУРА

1. Дедова И.И. Сахарный диабет в Российской Федерации: проблемы и пути решения [Текст] / И.И. Дедова // Сахарный диабет. – 1998. - №1. – С. 7-11.
2. Ефимов А., Зуева Н., Скробонская Н. Диабетические ангиопатии: этиология и патогенез [Текст] / А. Ефимов, Н. Зуева, Н. Скробонская // Ліки України. - 2004. - №11. – С. 36-38.
3. Калашников А.И., Чобитько В.Г., Максимова О.В., Родионова Т.И. Факторы риска диабетической полинейропатии у больных сахарным диабетом типа 1 // Саратовский научно-медицинский журнал. - 2012. - Т. 8. - № 2. - С.442-445.
4. Калинин А.П., Котов С.В., Рудакова И.Г. Неврологические расстройства при эндокринных заболеваниях: руководство для врачей. - М.: МИА, 2009. - 488 с.
5. Котов С.В., Калинин А.П., Рудакова И.Г. Диабетическая нейропатия. – М.: МИА, 2011. – С. 56–79.
6. Левин О.С. Полиневропатии. - М.: МИА, 2011. - 496 с.
7. Маслова О.В., Сунцов Ю.И. Эпидемиология сахарного диабета и микрососудистых осложнений [Текст] / О.В. Маслова, Ю.И. Сунцов // Сахарный диабет. - 2011. - № 3. -С. 6-11.
8. Нестерова М.В., Галкин В.В. Эффективность препаратов тиоктовой кислоты в лечении диабетической полиневропатии [Текст] / М.В. Нестерова, В.В. Галкин // Медицинский совет. - 2015. - № 5. - С. 94-99.
9. Сидоров П.И., Совершаева Е.П. Синергетическая биопсихосоциодуховная концепция ментальной эпидемии сахарного диабета [Текст] / П.И. Сидоров, Е.П. Совершаева // Экология человека. – 2015. - № 8. – С. 38-47.
10. Строков И.А., Мельниченко Г.А., Альбекова Ж.С. и др. Распространенность и факторы риска развития диабетической полинейропатии у стационарных больных сахарным диабетом 1-го типа // Нервно-мышечные болезни. - 2012. - №1. – С. 25-31.
11. Строков И.А., Фокина А.С., Головачева В.А., Кочетов А.Г. Эффективность тиолепты при диабетической полинейропатии (по данным исследования ЭТИКА). // Журнал неврологии и психиатрии. - 2013. - № 5. - С. 36-41.
12. Melton U., Duck P.J., Thomas P.K. In Diabetic Neuropathy Epidemiology. - 1999. - P 259-278.
13. Tavakoli M., Asghar O., Alam U. et al. Novel insights on diagnosis, cause and treatment of diabetic neuropathy: focus on painful diabetic neuropathy // Ther. Advanc. Endocrinol. Metabol. 2010. P. 69–88.
14. Tesfaye S., Selvarajan D. Advances in the epidemiology, pathogenesis and management of diabetic peripheral neuropathy // Diabetes Metab Res Rev. 2012. Vol. 28. № 1. P. 8-14.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПРОБИ І ЇХ КРИТЕРІЇ ПРИ ОРТОПЕДИЧНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ З ПОВНОЮ АДЕНТІЄЮ

*д. мед. н., доцент, завідувач кафедри Янішен І. В.,
к. мед. н., асистент Кричка Н. В.,
к. мед. н., доцент Дюдіна І. Л.,*

Україна, Харківський національний медичний університет, кафедра ортопедичної стоматології

***Abstract.** Orthopedic treatment of patients with full anodontia with complete removable plastic dentures is performed in 85% of cases. Fixation and stabilization of complete removable plastic dentures is achieved in symmetrical correspondence between the structures of dental arches with anatomical and functional characteristics of masticatory-facial system. According to several authors, approximately 37% of patients are not satisfied with fixation and stabilization of complete removable plastic dentures and 26% do not use them at all. Such defects can be eliminated by functional tests.*

Functional tests, or test-criteria for comprehensive quality evaluation of denture design, concern the following areas:

- *adjustment of dentures to individual anatomical and functional features of masticatory apparatus in patients with anodontia;*
- *accuracy of pronunciation restoration, i. e. clarity and sonority during speech;*
- *effect of fixation and stabilization of dentures on edentulous jaws during speech and occlusion disconnection for the size of a lump of food.*

Keywords: *test-criteria, functional tests, function, fixation, stabilization, plastic denture*

Ортопедичне лікування хворих з повною адентією повними знімними пластинковими протезами здійснюється у 80 % випадків [2,4,6,8]. Стабілізація повних знімних пластинкових протезів на протезних ложах беззубих щелеп досягається у разі гармонійної відповідності між конструкціями зубних рядів з анатомо-функціональними особливостями жувально-лицьової системи хворих [1,5,9,11]. За даними авторів, близько 37 % хворих не задоволені фіксацією і стабілізацією повних знімних пластинкових протезів, а 26 % зовсім не користуються повними знімними пластинковими протезами [3,7,10]. Зазначені дефекти усувають за допомогою функціональних проб.

Мета роботи — удосконалення функціональних проб в ортопедичному лікуванні хворих.

Матеріали та методи. У 108 хворих (45 осіб — чоловічої статі та 63 — жіночої) із повною адентією, які користуються повними знімними пластинковими протезами, ми визначали місце артикуляції кінчика язика із зубами, співвідношення передніх зубів під час здійснення функціональної розмовної проби, контролюючи чіткість вимови слів, співвідношення групи передніх зубів (різців) до вертикальної площини під час функціонування, роз'єднання на розмір грудки їжі під час відкушування.

На підставі досліджень було сформульовано й оцінено п'ять тестів- ознак орієнтирів функціональної розмовної проби щодо співвідношення передніх зубів верхньої і нижньої щелеп та язика під час розмови.

Ми визначили ознаки-орієнтири, що допомагають конструювати зубні ряди, які забезпечуватимуть достатню фіксацію й стабілізацію повних знімних пластинкових протезів для повноцінної реабілітації функцій відкушування, жування, ковтання та дикції у пацієнтів з повною адентією.

- Перший тест-ознака — верхні зуби виступають над нижніми, а краї різців здебільшого розташовуються в одній горизонтальній площині.

- Другий тест-ознака — під час розмови верхня поверхня кінчика язика переважно артикулює — доторкається до піднебінної поверхні зубів і частково до коміркового відростка в цій ділянці, а його нижня поверхня перебуває на рівні різцевих країв верхніх зубів.

- Третій тест-ознака — якщо передні зуби роз'єднані на розмір грудки їжі, їх краї розташовуються в одній вертикальній площині.

- Четвертий тест-ознака — вимова слів чітка й гучна.

- П'ятий тест-ознака — роз'єднання бічних зубів під час функціонального спокою нижньої щелепи на 2–3 мм.

У роботі ми користувалися робочою таблицею нормативних ознак функціональних проб щодо постановки фронтальних штучних зубів (табл. 1).

Таблиця 1. Відповідність конструкції протезів нормативним тестам-ознакам функціональних проб

№ тесту	Назва тесту-ознаки й оцінка	Ознаки норми
1	Співвідношення фронтальних зубів під час розмови	Верхні фронтальні зуби виступають над нижніми, а їх різцеві кінці знаходяться в одній горизонтальній площині
2	Співвідношення фронтальних зубів при відкушуванні їжі	Різцеві кінці знаходяться в одній вертикальній площині
3	Місце артикуляції кінчика язика з зубами при розмові	Кінчик язика контактує здебільшого з піднебінними поверхнями верхніх зубів і частково з комірковим відростком в цій ділянці
4	Чіткість і гучність вимови слів	Чітка, гучна вимова слів
5	Роз'єднання бокових зубів під час фізіологічного спокою нижньої щелепи	Зуби роз'єднані на 2 – 3мм

Тести-ознаки, які відповідають нормі співвідношення щелеп під час розмовної проби, визначали на таких клінічних етапах:

- визначення центрального співвідношення беззубих щелеп;
- перевірка конструкції протезів (постановка зубів);
- накладення готових протезів на протезні ложа щелеп;
- контрольна перевірка якості знімних протезів.

Разом із цим здійснювали відповідні коригування прикусних валиків, воскових базисів повних знімних пластинкових протезів або готових протезів.

Результати та їх обговорення. Спостереження за 108 хворими з повною адентією, що користувалися повними знімними пластинковими протезами (ПЗПП), із котрих 27 були незадоволені користуванням ПЗПП унаслідок недостатньої їх фіксації і стабілізації, довели, що крім дефектів (які належать до постановки зубів у передніх ділянках) була ще й значна рухомість знімних протезів під час змикання штучних зубів у різних оклюзіях, тобто під час артикуляції.

Однак повний контакт зубів зберігався в центральній, передній та бокових оклюзіях. Цей аргумент спонукав нас до вивчення співвідношення поверхні базису протеза, що прилягає до слизової оболонки протезного ложа, у хворих із протезами, які зрушуються

Висновок. Усі наведені тести-ознаки — це орієнтири, за допомогою яких конструюють повні знімні пластинкові протези на клініко-лабораторних етапах лікування. Завдяки цьому створюються умови для поліпшення ефекту фіксації повних знімних протезів, а також у перспективі усунення дефектів у конструкції протезів, що має практичне значення в ортопедичному лікуванні хворих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронов А. П. Ортопедическое лечение больных с полным отсутствием зубов / А. П. Воронов, И. Ю. Лебеденко, И. А. Воронов. — М. : МЕДпресс-информ, 2006. — 320 с.
2. Каливрадзян Э.С. Проблемы ортопедической стоматологии на современном этапе развития и пути совершенствования зубного протезирования при полной потере зубов / Э. С. Каливрадзян, Н. А. Голубев, Е. А. Лещева [и др.] // Современ. ортопед. стоматология. — 2005. — № 3. — С. 2–5.
3. Мельничук Н.В. Анализ и перспективы использования энтропийных характеристик в восстановлении речевой артикуляции при полном съёмном протезировании / Н.В. Мельничук, Н.М. Рожко, С.И. Мельничук// Валеология. Здоровье, Болезнь, Выздоровление – 2013, - № 4. - С. 35-41.
4. Рединов И.С. Значение размеров языка, функции глотания и состояния слюнных желез при лечении повторно протезируемых пациентов с полным отсутствием зубов /И.С. Рединов, С.И. Метелица // Врач-аспирант. Научно-практический журнал. – 2012. – № 5(54). – С. 55–61.
5. Рожко М.М. Стоматология /М.М. Рожко, З.Б. Полович, В.Д. Куроедова // –Книга 1. - К.: ВСВ "Медицина". 2013.- 872 с.
6. Саввиди К.Г. Клинико-лабораторные приемы, способствующие привыканию к полным съёмным пластиночным протезам пациентов пожилого и преклонного возраста с неблагоприятными клиническими условиями полости рта // Стоматология. – 2007. – № 2. – С. 66–67.
7. Шахновський І. В. Розробка вдосконаленої конструкції та технології виготовлення повних знімних протезів при несприятливих анатомо-функціональних умовах протезного ложа: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук: спец. 14.01.22 «Стоматологія» / І. В. Шахновський. – Одеса, 2009. – 20 с.
8. Borin Dzhordzho. Three-dimensional visualization of the occlusion // Contemporary prosthodontics. 2012. no. 18. pp. 17– 27.
9. Caldas I. M. Establishing identity using cheiloscopy and palatoscopy / I. M. Caldas, T. Magalhaes, A. Afonso // Abel Salazar Biomedical Institute of Oporto University. – Portugal, 2006. – P. 13.
10. Rezwana Begum Mohammed Rugoscopy: Human identification by computer-assisted photographic superimposition technique // Rezwana Begum Mohammed, Rajendra G. Patil, V. R. Pammi [et al.] / Forensic Dent. Sci. – 2013. – Vol. 5(2). –
11. Tamer Abou-Elsaad. Effect of Palatal Surface Contouring Techniques on the Swallowing Function of // Tamer Abou-Elsaad, Ahmad Habib, Mohamed Elkhodary [et al.] // Life Science Journal.–2010.–Vol. 7, Issue 4. – P. 114-118.